

UCHWAŁA NR XIII/159/2015
RADY MIEJSKIEJ W KARTUZACH

Z DNIA 27 LISTOPADA 2015 R.

w sprawie: przyjęcia „Programu Wychodzenia oraz Przeciwdziałania Bezdomności dla Gminy Kartuzy na lata 2015-2020”

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U z 2015r. poz. 1515 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r. poz. Poz. 182, z późn. zm.)

Rada Miejska w Kartuzach
na wniosek Burmistrza
uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Program Wychodzenia oraz Przeciwdziałania Bezdomności dla Gminy Kartuzy na lata 2015-2020” , w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kartuz.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Kartuzach


Andrzej Pryczkowski

RADCA PRAWNY
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Kartuzach

Elżbieta Reglińska-Grądkiewicz

**Program Wychodzenia oraz Przeciwdziałania Bezdomności
dla Gminy Kartuzy
na lata 2015-2020**

Spis treści

I. Wprowadzenie	3
II. Charakterystyka ogólna problemu	4
III. Podstawy prawne programu	6
IV. Adresaci Programu	7
V. Współpraca.....	7
VI. Diagnoza sytuacji osób bezdomnych na terenie gminy Kartuzy.	8
VII. Analiza SWOT	12
VIII. Wnioski z analizy SWOT.....	14
IX. Cele Programu	15
X. Realizacja Programu	18
XI. Finansowanie Programu	18
XII. Monitoring i ewaluacja	18
XIII. Słownik.....	19
XIV. Załącznik 1 Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności	23

I. WPROWADZENIE

Bezdomność jest problemem społecznym związanym z wyizolowaniem i marginalizacją osób nią dotkniętych lub nią zagrożonych. Problem bezdomności i zagrożenia nią dotyczy mieszkańców Gminy Kartuzy, którzy z różnych, także niezależnych od siebie przyczyn, znaleźli się w sytuacji, której własnym staraniem nie są w stanie zmienić. Jako osoby charakteryzujące się licznymi dysfunkcjami prowadzącymi do upośledzenia społecznego, wymagają wsparcia władz lokalnych odpowiedzialnych za wszystkich mieszkańców niezależnie od ich zamożności i statusu społecznego. Podejmowane w ramach programu działania powinny być szczegółowo zaprojektowane i kompleksowe, stwarzające osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym szansę na zmianę ich trudnej sytuacji. Gminny Program Wychodzenia z Bezdomności to kompleksowy plan działań profilaktycznych, interwencyjnych, osłonowych, aktywizujących i wspierających osoby doświadczające bezdomności w procesie usamodzielniania się i pełnego powrotu do społeczeństwa. Jego celem jest podniesienie jakości życia osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez stworzenie infrastruktury pomocy społecznej odpowiadającej na zdiagnozowane potrzeby tych grup. Adresatami Programu są osoby zagrożone bezdomnością i bezdomne, które wykazują motywację do działania na rzecz poprawy swojej sytuacji, w tym szczególnie rodziny z dziećmi dla których szybkie i kompleksowe wsparcie jest szansą na złagodzenie negatywnych konsekwencji pozostawania w sytuacji zagrożenia utratą dachu nad głową lub bezdomności. Ścieżka wsparcia musi jednak być projektowana indywidualnie z uwzględnieniem potrzeb i zasobów osoby, której ma służyć.

Zadania związane z udzielaniem pomocy osobom bezdomnym jak i zagrożonym bezdomnością realizuje Dział Pomocy Środowiskowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W efekcie dotychczasowych działań w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kartuzach został utworzony Zespół Zadaniowy ds. Osób Bezdomnych, w skład którego wchodzi pracownicy socjalni oraz kierownik Działu Pomocy Środowiskowej. Zespół ściśle współpracuje z Pomorskim Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności.

II. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA BEZDOMNOŚCI:

Definicja bezdomności wg Ustawy o pomocy społecznej z dn. 12 marca 2004 r. (art. 6 pkt 8)

Osoba bezdomna to „osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.”

Definicja bezdomności wypracowana przez Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

:

„Osoba bezdomna to taka, która z różnych przyczyn, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia, czasowo lub trwale nie jest w stanie zapewnić sobie schronienia spełniającego minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne. Miejsce spełniające warunki mieszkalne to takie, które nadaje się do stałego przebywania bez narażania zdrowia, i które umożliwia zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych: noclegu, zachowania higieny osobistej, sporządzania posiłków.”

Osoba zagrożona bezdomnością

1. posiadająca prawo do lokalu, która z powodu zaległości czynszowych, orzeczonego nakazu eksmisji, choroby, bezrobocia, alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozwodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytucji, przemocy w rodzinie nie jest w stanie własnym staraniem zabezpieczyć dotychczasowego miejsca zamieszkania oraz uzyskać lokalu socjalnego.

2. nieposiadająca prawa do lokalu a zamieszkująca w lokalach mieszkalnych na zasadach wynajmu, użyczenia lub czasowego pobytu u rodziny, która z powodu choroby, bezrobocia, alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozwodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytucji, przemocy w rodzinie nie jest w stanie własnym staraniem utrzymać dotychczasowego miejsca pobytu.

Bezdomność to zjawisko społeczne występujące współcześnie na całym świecie, jest jednym z poważniejszych zjawiskiem zagrożonym wykluczeniem społecznym. Istotą tego problemu społecznego podkreślają nie tylko trudne do uchwycenia parametry ilościowe, ale także jego dynamika. Społeczeństwo polskie, w ciągu ostatnich kilkunastu lat weszło w okres nowych szans i nowych możliwości ale i w znacznej mierze nowych wyzwań i nowych niebezpieczeństw. W konsekwencji zachodzących przemian niektóre osoby tracą poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji. Za pomocą dostępnych środków i własnych sił nie potrafią go odbudować. W wyniku przeobrażeń intensyfikują się różne kwestie społeczne, wśród których bezdomność należy do jednej z najpoważniejszych. Od właściwego określenia istoty i specyfiki konkretnego przypadku bezdomności zależy odpowiedni dobór środków przeciwdziałania. Ze względu na złożoność przyczyn pozostawania w bezdomności, osoby bezdomne wymagają różnorodnych działań na rzecz zaspokojenia ich potrzeb oraz włączenia do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Właściwe określenie istoty i specyfiki każdego przypadku bezdomności oraz dobór odpowiednich form pomocy może przynieść skuteczne efekty.

Wyróżnia się bezdomność z przymusu i z wyboru:

- **bezdomność z wyboru** - to ludzie o specyficznych predyspozycjach osobowościowych, przekonaniach, które nie pozwalają im nigdzie osiedlić się na stałe, zadomowić,
- **bezdomność z przymusu** - to osoby, które ze względów osobistych i ekonomicznych są bezdomne.

Mówi się także o **bezdomności jawnej i ukrytej**, rozumiejąc przez pierwszą sytuację braku mieszkania i dachu nad „głową”, a przez drugą sytuację warunków mieszkaniowych drastycznie odbiegających od społecznie akceptowanego standardu mieszkaniowego.

Przyczyny powstania bezdomności to przede wszystkim:

1. Brak własnych dochodów, bezrobocie.
2. Rozpad rodziny czyli zerwane więzi formalnych, psychologicznych i społecznych oraz brak możliwości spełnienia przez rodzinę jej podstawowych funkcji.
3. Eksmisje – prawny nakaz opuszczenia lokalu spowodowany w większości przypadków zadłużeniem lokatorów z tytułu opłat za czynsz.
4. Choroby psychiczne i niepełnosprawność fizyczna.

5. Uzależnienia.
6. Opuszczenie zakładu karnego przy jednoczesnym braku możliwości powrotu do mieszkania.
7. Przemoc w rodzinie.
8. Niekorzystne rozporządzanie własnymi zasobami i majątkiem

III. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Ustawa o Pomocy Społecznej z dnia 12 marca 2004 roku.

Art.6. pkt 8 „Za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkałą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym w zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.”

Art.7. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: (pkt 3) bezdomności;

Art.15. Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) pracy socjalnej;
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Art.17. ust. 1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

Art.17. ust. 2. Do zadań własnych gminy należą

- 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są osoby bezdomne oraz zagrożone bezdomnością przebywające na terenie Gminy Kartuzy.

V. WSPÓŁPRACA

Program jest realizowany przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach (GOPS) oraz w oparciu o współpracę z następującymi instytucjami:

1. Dom dla bezdomnych mężczyzn prowadzone przez Stowarzyszenie Abstynenckie "Kaszuby" w Kartuzach
2. Dom dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi prowadzone przez Stowarzyszenie Abstynenckie "Kaszuby" w Kartuzach
3. Ogrzewalnia prowadzona przez Stowarzyszenie Abstynenckie "Kaszuby" w Kartuzach
4. Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach (KPP)
5. Straż Miejska w Kartuzach (SM)
6. Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach(PUP)
7. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach
8. Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Kartuzach

9. Klub Abstynenta „Novum” w Kartuzach
10. Centrum Integracji Społecznej w Garczu i w Ostrzycach
11. Zakłady opieki zdrowotnej/Powiatowy Szpital w Kartuzach
12. Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach(CIK)
13. Powiatowa Straż Pożarna w Kartuzach(PSP)
14. Polski Czerwony Krzyż w Kartuzach(PCK)
15. Organizacje pozarządowe (NGO)
16. Urząd Miasta Kartuzy – zespół d/spraw gospodarowania zasobem nieruchomości komunalnych
17. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach
18. Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kaszuby” w Kartuzach.

VI. DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB BEZDOMNYCH NA TERENIE GMINY KARTUZY

Bezdomność

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że mimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków, corocznie coraz większy odsetek ludności znajduje się poniżej granic ubóstwa. Oznacza to, że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie oraz że coraz więcej rodzin nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb. Brak możliwości ich zaspokojenia powoduje drastyczny spadek poziomu życia rodziny i może powodować powstawanie innych niekorzystnych zjawisk: osłabienia więzi rodzinnych, alkoholizmu, przemocy w rodzinie, a nawet przestępczości. Ubóstwo, niezaradność życiową i co za tym idzie niewydolność wychowawczo-opiekuńczą, osoby wychowujące się w takich środowiskach często dziedziczą pokoleniowo. Praca socjalna w środowisku, które długotrwale korzysta z pomocy społecznej jest bardzo trudna i wymaga często weryfikacji oddziaływań na wszystkich płaszczyznach dotyczących życia osobistego, rodzinnego, społecznego, zawodowego itp. Bezdomność jest najdotkliwszą formą wykluczenia społecznego.

Zważywszy na sytuację społeczno- gospodarczą należy zauważyć, że skala ubóstwa i bezdomności może wzrastać, stąd konieczne są działania uprzedzające tę sytuację - oczywiście w tych przypadkach w których jest to możliwe. W najbliższych latach należy upowszechniać aktywne formy pomocy społecznej m.in. poprzez rozwój, zwiększenie zawierania kontraktów socjalnych, indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności jako instrumentów zachęcających klientów do nieustannego poszukiwania wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. W sytuacjach, w których osoby już znajdują się w stanie bezdomności można poprzez właściwie skonstruowane zaplecze infrastrukturalne minimalizować skutki tej sytuacji i poprzez właściwie realizowaną pracę socjalną i poradnictwo doprowadzić do usamodzielnienia, czyli wyjścia ze stanu bezdomności.

Skala zjawiska bezdomności na terenie gminy Kartuzy

Dane z lat :	2011	2012	2013	2014
Liczba osób skierowanych do schronisk z gminy Kartuzy	30	39	33	37
Liczba osób bezdomnych przebywających na terenie Gminy wg spisu przeprowadzonego dla Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności	72	Brak danych	125	Brak danych
Koszt pobytu w schroniskach poniesiony przez gminę	68.527	102.710	115.600	142.917

Źródło: Opracowanie własne GOPS

W latach 2011-14 roku liczba osób bezdomnych znajdujących się w strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach wyniosła 30-39 osób. Warto jednak zwrócić uwagę na narastające tempo zjawiska bezdomności oraz wykraczanie jego zasięgu poza grupy i środowiska tradycyjnie kojarzone z bezdomnością.

Ostatecznie o randze bezdomności spośród problemów społecznych decyduje nie tyle jej wymiar ilościowy, co jakościowy. Z problemem bezdomności skorelowane są bowiem inne negatywne zjawiska, których współwystępowanie stawia bezdomność na równi z innymi istotnymi problemami społecznymi prowadzącymi do wykluczenia. Do zjawisk tych zaliczyć należy alkoholizm, narkomanię, żebractwo, prostytutkę, przestępczość, zagrożenia zdrowotne, bezrobocie, ubóstwo, przemoc czy rozpad rodziny. Najczęstszym problemem współwystępującym przy bezdomności jest jednak alkoholizm. Większość bezdomnych z terenu miasta przebywa poza schroniskami, przy czym liczba ta wyraźnie wzrasta w okresie wiosenno-letnim.

Zasoby z których korzysta Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach:

Na terenie Gminy Kartuzy funkcjonują ośrodki, gdzie mogą uzyskać schronienie osoby bezdomne, które są prowadzone przez organizację pozarządową. Dysponują one łącznie około 55 miejscami są to:

- Dom dla bezdomnych kobiet i kobiet z dziećmi w Kartuzach, prowadzone przez Stowarzyszenie Abstynenckie Kaszuby
- Dom dla bezdomnych mężczyzn w Kartuzach, prowadzone przez Stowarzyszenie Abstynenckie Kaszuby
- Ogrzewalnia czynna od XI-IV, prowadzona przez Stowarzyszenie Abstynenckie Kaszuby w Kartuzach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej może zabezpieczyć miejsca w zewnętrznych ośrodkach oferujących pomoc osobom bezdomnym znajdującym się na terenie województwa pomorskiego.

W sytuacjach zwiększonego zapotrzebowania na miejsca w schroniskach elastyczność funkcjonujących jednostek zapewnia możliwość objęcia tą formą wsparcia wszystkich osób bezdomnych tego wymagających. Ważnym elementem w zasobach Gminy jest współpraca wszelkich służb skupionych wokół problemu bezdomności (m. in. Straż Miejska, Policja, Pogotowie Ratunkowe, Szpitale, Stowarzyszenie Abstynenckie „Kaszuby”).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej reprezentuje Gminę Kartuzy w Pomorskim Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, w ramach którego współpracuje ponad 20 organizacji i instytucji zajmujących się problematyką bezdomności. Forum zrzesza zarówno podmioty sektora publicznego jak i organizacje sektora pozarządowego. Priorytetem w działalności Forum jest podnoszenie jakości i zwiększanie efektywności systemu pomocy ludziom bezdomnym na terenie województwa pomorskiego m.in. przez szkolenie kadr, monitorowanie problematyki bezdomności, edukację obywatelską, integrację i koordynację działań w obrębie problematyki bezdomności.

Bezdomność i zasoby mieszkaniowe

Gmina Kartuzy na swoim terenie dysponuje mieszkaniem socjalnymi oraz komunalnymi, gdzie zarządcą jest Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach. Ponadto na terenie Kartuz znajduje się Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kaszuby”, gdzie najemcami tych lokali są osoby prywatne. Kolejnym zasobem mieszkaniowym są osoby prywatne, które wynajmują mieszkania oraz domy.

Jedną z form pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach są dodatki mieszkaniowe - dane w latach 2011-2013 przedstawiają się następująco:

Wykaz korzystających z pomocy w postaci dodatku mieszkaniowego w Gminie Kartuzy

Dane z lat:	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	961	1119	1167	1274
Kwota	1.251.898	1.479.625	1.734.239	1.934.784

Źródło: Dane z GOPS Kartuzy; dział Dodatki Mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe w Kartuzach SM „Kaszuby”

Zasoby mieszkaniowe w Gminie Kartuzy w latach 2011-2014 wynosiły 2041 mieszkań o łącznej powierzchni mieszkaniowej 106.119,77 m². Wykonano w tym czasie 6 wyroków eksmisyjnych z powodu zaległości w opłatach z czego zrealizowano 5.

Dane z lat:	2011	2012	2013	2014
Ilość mieszkań z zaległym czynszem, pow. 3-m-cy	131	145	120	119

Źródło: Dane z Spółdzielni Mieszkaniowej „Kaszuby” w Kartuzach

Dane uzyskane o sytuacji mieszkaniowej z Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach

Dane z lat	2011	2012	2013	2014
Liczba lokali mieszkalnych	451	474	461	396
w tym lokali socjalnych	64	63	63	63
Liczba wniosków o przydział mieszkania	Brak danych	91	78	88
Liczba przydzielonych mieszkań komunalnych	4	9	6	11
w tym socjalnych	2	2	5	0
Liczba orzeczonych wyroków o eksmisję	2	2	1	1
Liczba zrealizowanych wyroków eksmisyjnych	0	0	1	1
Ilość najemców zalegających z opłatą za czynsz w okresie większym niż 3 m-ce	118	117	129	208

Źródło: Dane z Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach

VII. ANALIZA SWOT

Planowanie strategiczne posiada też swoje specyficzne instrumenty z zakresu analizy strategicznej, które są wykorzystywane do konstrukcji diagnozy w strategii rozwiązywania problemów społecznych. Analiza SWOT jest postępowaniem badawczym spełniającym najważniejsze funkcje diagnostyczne, pozwala na ocenę całości ale jednocześnie wskazuje na słabe punkty systemu, które z czasem można przełożyć na konkretne rozwiązania. Zakres analizy jest odnoszony zarówno do czynników wewnętrznych jak szeroko rozumianej rzeczywistości zewnętrznej. W procesie tej analizy stosuje się zasadniczo dwa kryteria oceny czynników wpływających na rzeczywistość tj. rodzaj skutku rzeczywistego lub potencjalnego oddziaływania danego czynnika na organizację, oraz szeroko rozumianą lokalizację czynnika względem organizacji, stosując złożone postępowanie dyskryminacyjne uzyskuje się cztery grupy czynników, których pierwsze litery angielskich nazw składają się na nazwę metody, tzn.: mocne (Strengths) i słabe strony organizacji (Weaknesses) oraz szanse (Opportunities) i zagrożenia w jej otoczeniu (Threats).

Analiza SWOT została przeprowadzona w oparciu o spotkanie warsztatowe zorganizowane z udziałem Zespołu Zadaniowego ds. bezdomności i przemocy.

Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w obszarze wsparcia bezdomności na terenie gminy Kartuzy

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - działalność organizacji pozarządowej (Stowarzyszenie Abstynenckie Kaszuby w Kartuzach) - współpraca kluczowych instytucji w zakresie działania na rzecz osób bezdomnych - dobrze wyszkolona kadra służb społecznych - doświadczenie zawodowe osób pracujących na rzecz osób bezdomnych - doświadczenie w wykorzystywaniu środków Europejskiego Funduszu Społecznego na działania z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu - rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego - Zespół zadaniowy ds. Osób bezdomnych w ramach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymująca się na stałym (stosunkowo wysokim poziomie) liczba osób bezdomnych przebywająca na terenie gminy Kartuzy - grupa osób bezdomnych konsekwentnie odmawiająca przyjęcia pomocy (także brak instrumentów, które pozwalałyby obligować osoby bezdomne do udziału w programach pomocowych) - brak wpływu pracowników socjalnych na przydział mieszkań z zasobów miasta - brak mieszkań wspieranych dla osób wychodzących z bezdomności - zbyt mała ilość mieszkań socjalnych - brak grup samopomocowych wśród osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych - roszczeniowa postawa osób długotrwale bezdomnych - uzależnienie osób bezdomnych od pomocy społecznej

	<ul style="list-style-type: none"> - uzależnienie osób bezdomnych od alkoholu i środków psychoaktywnych - brak pomieszczeń „kwarantanny” dla zaniedbanych higienicznie, bezdomnych kobiet i mężczyzn
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie lokalnych koalicji podmiotów i organizacji na rzecz rozwiązywania konkretnych problemów społecznych w tym także problemu bezdomności - skuteczne i konsekwentne wdrażanie programów specjalnych adresowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - rozwój nieformalnych grup społecznych i wolontariatu - stałe podwyższanie profesjonalizmu kadr jednostek i organizacji działających na rzecz osób bezdomnych - dostrzeżenie złożoności problemu bezdomności - narzędzia do pracy z osobami bezdomnymi oraz zagrożonymi bezdomnością: Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności, kontrakt socjalny 	<ul style="list-style-type: none"> - stereotypy wizerunku osoby bezdomnej - negatywne nastawienie dużej części społeczeństwa do osób bezdomnych - niewielkie zainteresowanie osób bezdomnych szkoleniami i przekwalifikowaniem oraz nabywaniem umiejętności przydatnych na rynku pracy - zmniejszenie się liczby ofert pracy z powodu kryzysu gospodarczego - mała skuteczność profilaktyki i terapii uzależnień - osłabienie więzi rodzinnych, brak odpowiedzialności za członków rodziny

VIII. WNIOSKI Z ANALIZY SWOT

Mimo, że aktualnie funkcjonujący na terenie miasta Kartuzy system pomocy osobom bezdomnym jest poprawnie skoordynowany i funkcjonuje właściwie, a kadra zatrudniona w jednostkach organizacyjnych realizujących poszczególne zadania posiada duże doświadczenie, to jednak problem bezdomności nie znika. Osoby bezdomne są widoczne na ulicach, w parkach, w okolicach sieci handlowych oraz w różnych miejscach nie przeznaczonych do stałego przebywania dla ludzi. Doświadczenie wynikające z dotychczasowej pracy na rzecz osób bezdomnych potwierdzają, że nie ma jednej skutecznej drogi wychodzenia z bezdomności. Bezdomni prezentują różne postawy zarówno wobec swoich problemów jak i otaczającej ich rzeczywistości. Problem, z którym należałoby się zmierzyć w pierwszej kolejności jest przewlekły alkoholizm wielu osób bezdomnych. Konieczne jest podniesienie skuteczności terapii uzależnień, albowiem skuteczna terapia warunkuje sukcesy na dalszej drodze ku samodzielności. Niezbędne są również działania związane z aktywizacją środowiska osób bezdomnych nakierowane na samopomoc zwłaszcza zawiązywanie i funkcjonowanie grup wsparcia. Każdy przypadek wymaga indywidualnej analizy, a podejmowane działania powinny łączyć zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych poszczególnych osób bezdomnych z ich reintegracją społeczną i zawodową m.in. poprzez:

- Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności dostosowany do indywidualnych potrzeb oraz możliwości osoby bezdomnej - pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych, nawiązywanie zerwanych więzi i docelowo powrót do rodziny,
- leczenie uzależnień i wspieranie w utrzymaniu abstynencji
- zapewnienie pomocy i wsparcia w procesie odzyskiwania przez osoby bezdomne wiary w siebie, własne siły i możliwości oraz wyrabianiu nawyków związanych z wykonywaniem pracy zawodowej
- aktywizację społeczną i zawodową osób bezdomnych zmierzających do ich usamodzielnienia.

IX. CELE PROGRAMU

Cel główny Programu:

Przeciwdziałanie zjawisku bezdomności oraz łagodzenie jego skutków poprzez wspieranie i podejmowanie inicjatyw na rzecz osób bezdomnych.

Cele szczegółowe Programu to:

- 1) zapewnienie osobom zagrożonym bezdomnością oraz bezdomnym bezpieczeństwa socjalnego,
- 2) aktywizacja osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym do podejmowania użytecznych ról i funkcji społeczno- zawodowych,
- 3) podejmowanie systematycznych działań w zakresie profilaktyki bezdomności i wczesnej interwencji.

Cel szczegółowy 1: Zapewnienie osobom zagrożonym bezdomnością oraz bezdomnym bezpieczeństwa socjalnego

Lp	Działanie	Realizator	wskaźniki
1.	Zabezpieczenie noclegu, wyżywienia, środków higieny i odzieży;	GOPS, NGO	liczba osób bezdomnych objętych pomocą
2.	Udzielenie pomocy w uzyskaniu świadczeń z ZUS (renta, emerytura), PUP, pomocy społecznej, pomoc w wyrabianiu lub odtwarzaniu dokumentów osobistych;	GOPS, NGO	rodzaj wsparcia ilość osób
3.	Współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi służby zdrowia w udzielaniu doraźnej pomocy medycznej i sanitarnej	KPP, GOPS, służba zdrowia, NGO, Straż Miejska	liczba podjętych działań
4.	Działalność na terenie gminy ogrzewalni	GOPS, NGO	liczba osób korzystających
5.	Pomoc osobom bezdomnym wymagającym całodobowej opieki z uwagi na stan zdrowia lub niepełnosprawność w uzyskaniu miejsc w zakładach pielęgnacyjnych lub domach pomocy społecznej	GOPS, służba zdrowia, NGO	liczba osób bezdomnych umieszczona w ZOL lub DPS
6.	Stworzenie mapy miejsc pobytu osób bezdomnych	GOPS, Straż Miejska, Policja, Straż Pożarna	mapa miejsc pobytu osób bezdomnych

Cel szczegółowy 2: Aktywizacja osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym do podejmowania użytecznych ról i funkcji społeczno- zawodowych

Lp	Działanie	Realizator	Wskaźniki
1.	Udzielenie pomocy w poszukiwaniu stałych miejsc zamieszkania	Urząd Miasta, ZGM, GOPS, NGO	liczba osób bezdomnych
2.	Udzielenie pomocy w nawiązaniu kontaktów z rodziną	GOPS, NGO	Liczba osób objęta pomocą
3.	Umożliwienie podjęcia leczenia uzależnień oraz terapii	GOPS, Klub AA Novum, Poradnia Terapii Uzależnień oraz Współuzależnień	liczba osób bezdomnych
4.	Umożliwienie uczestnictwa w szkoleniach i warsztatach mających na celu integrację społeczną i zawodową (CIS, , projekty systemowe i inne)	GOPS, PUP, NGO	liczba działań, liczba osób bezdomnych

5.	Wspieranie różnych form zatrudnienia w tym socjalnego i subsydiowanego (np. w ramach robót publicznych) oraz innych form aktywizacji zawodowej (np. prac społecznie użytecznych)	Urząd Miasta, PUP, GOPS,	liczba osób bezdomnych objętych wsparciem
6.	Udzielanie wsparcia i poradnictwa (pracownik socjalny, prawnik, psycholog, terapeuta, doradca zawodowy)	GOPS, PUP, NGO	liczba udzielonych porad

Cel szczegółowy 3: Podejmowanie systematycznych działań w zakresie profilaktyki bezdomności i wczesnej interwencji

Lp	Działanie	Realizator	Wskaźniki
1.	Stała współpraca instytucji i organizacji w zakresie problemu bezdomności	GOPS, KPP, służba zdrowia, PUP i NGO, Straż Miejska, Straż Pożarna	ilość spotkań
2.	Sprawdzenie miejsc poza schroniskiem zwłaszcza w okresie jesienno- zimowym	KPP, GOPS, NGO, Straż Miejska, Straż Pożarna	liczba patroli/ liczba wspólnych patroli
3.	Prowadzenie kampanii informacyjnej skierowanej do osób bezdomnych i lokalnej społeczności	GOPS, NGO	liczba inicjatyw
4.	Umożliwienie i wspieranie podnoszenia kwalifikacji pracowników instytucji zajmujących się problematyką bezdomności	GOPS, NGO	liczba szkoleń/liczba osób przeszkolonych

Proponowane zadania realizowane będą w oparciu o Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności oraz za pomocą kontraktu socjalnego.

X. X. REALIZACJA PROGRAMU

1. Program zakłada budowanie spójnego systemu pomocy w Gminie Kartuzy dla osób i grup dotkniętych problemem bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Program obejmuje następujące kierunki działań:

- 1) działania o charakterze profilaktycznym – zapobiegające poszerzeniu się zjawiska bezdomności, uwzględniające szczegółową identyfikację problemu i analizę towarzyszących bezdomności zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym;
- 2) działania o charakterze osłonowym – zapobiegające wykluczeniu społecznemu z zastosowaniem standardowych rodzajów i form świadczeń pomocy społecznej z wykorzystaniem dostępnych środków oraz podstawowych elementów pracy socjalnej;
- 3) działania o charakterze aktywizującym – zmierzające do wyprowadzenia z bezdomności konkretnych osób i grup społecznych, rokujących perspektywy przezwyciężenia tej sytuacji.

XI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Kartuzy, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

XII. MONITORING I EWALUACJA

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji programu służy sprawdzeniu czy zostały zrealizowane planowane działania oraz jaki jest wynik zrealizowanych przedsięwzięć. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty, czy pozwoliły i w jakim stopniu wpłynęły na realizację celów Programu.

Na potrzeby ewaluacji i monitoringu przyjęte zostaną m.in. wskaźniki zaplanowane w Programie.

1. Ewaluacja Programu będzie odbywać się na bieżąco przez cały czas. Raport z ewaluacji i monitoringu programu będzie sporządzany co roku.

2. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach do 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej w Kartuzach sprawozdanie z realizacji Programu.

XIII. SŁOWNIK POJĘĆ I TERMINÓW

Osoba bezdomna wg. Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (art. 6 pkt 8)

Osoba bezdomna to „osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”.

Osoba bezdomna według Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności

Osoba bezdomna to taka, która z różnych przyczyn, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia, czasowo lub trwale nie jest w stanie zapewnić sobie schronienia spełniającego minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne. Miejsce spełniające warunki mieszkalne to takie, które nadaje się do stałego przebywania bez narażania zdrowia i które umożliwia zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych: noclegu, zachowania higieny osobistej, sporządzania posiłków.

Osoba zagrożona bezdomnością

1. posiadająca prawo do lokalu, która z powodu zaległości czynszowych, orzeczonego nakazu eksmisji, choroby, bezrobocia, alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozwodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytucji, przemocy w rodzinie nie jest w stanie własnym staraniem zabezpieczyć dotychczasowego miejsca zamieszkania oraz uzyskać lokalu socjalnego.

2. nieposiadająca prawa do lokalu a zamieszkująca w lokalach mieszkalnych na zasadach wynajmu, użyczenia lub czasowego pobytu u rodziny, która z powodu choroby, bezrobocia, alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozwodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytucji, przemocy w rodzinie nie jest w stanie własnym staraniem utrzymać dotychczasowego miejsca pobytu.

Syndrom bezdomności

Syndrom bezdomności to psychologiczny mechanizm podtrzymujący bezdomność i utrudniający zaangażowanie osoby go doświadczającej w zmianę swojej trudnej sytuacji życiowej. Istotą syndromu bezdomności jest zachwianie równowagi pomiędzy potrzebą zależności a potrzebą rozwoju i autonomii.

Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności wg. Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (art. 49 ust. 1)

Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności (IPWzB) ma wspierać osobę bezdomną w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych oraz pomóc w uzyskaniu zatrudnienia. IPWzB jest opracowywany wspólnie przez pracownika socjalnego i osobę bezdomną w oparciu o jej sytuację i możliwości. Pomoc udzielana w ramach IPWzB musi być dostosowana do realnych potrzeb i służyć osiągnięciu założonych celów.

Kontrakt socjalny wg. Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (art. 6 pkt 6)

Kontrakt socjalny stanowi pisemną umowę zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Asystent rodziny

Asystent rodziny jest osobą, która pracując regularnie z rodziną prowadzi z nią trening budżetowy, żywnościowy, prowadzenia gospodarstwa domowego, a także kompetencji wychowawczych. Celem działania asystenta jest przekazanie członkom rodziny, z którą pracuje prawidłowych wzorców, podniesienie ich samooceny, wyrobienie u nich prawidłowych nawyków higienicznych, a w efekcie pracy pozostawienie dzieci w rodzinach naturalnych.

Terapeuta

Terapeuta motywuje i wspiera osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością uczestniczące w grupie wsparcia do podjęcia działań w celu zmiany swojej sytuacji życiowej. Dodatkowo w przypadku, gdy jest to wskazane, motywuje do podjęcia lub kontynuacji terapii uzależnień.

Reintegracja społeczna wg Ustawy o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 r. (art. 2 pkt 4)

Reintegracja społeczna to działania, w tym również o charakterze samopomocowym, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie (...) umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

Reintegracja zawodowa wg Ustawy z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (art. 2 pkt 5)

Reintegracja zawodowa to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie (...) zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

Centrum Integracji Społecznej wg Ustawy o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 r. z późn. zm. (art. 3)

Art.3. 1. Centrum integracji społecznej (...) jest jednostką organizacyjną realizującą reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:

- 1) kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
- 2) nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
- 3) naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
- 4) uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi

Mieszkanie wspierane - Mieszkanie chronione wg Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (art. 53 ust. 2)

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. Okres pobytu w lokalu wspieranym zależy od ustalonego indywidualnie planu dostosowanego do możliwości i zasobów klienta oraz gminy.

Lokal treningowy

Lokal treningowy to mieszkanie lub pokój ułatwiający nabywanie osobom bezdomnym umiejętności życia społecznego i zawodowego, oraz ustabilizowanie sytuacji w celu uzyskania samodzielności życiowej. Lokal taki może być pozyskany na wolnym rynku w drodze dofinansowywanego wynajmu. Skorzystać z takiej formy wsparcia mogą tylko osoby bezdomne lub zagrożone bezdomnością realizujące Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności lub kontrakt socjalny.

Mieszkanie socjalne

Mieszkanie socjalne to lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m², a w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m² przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie.

Ogrzewalnia

Placówka pomocy interwencyjnej dla osób bezdomnych pozostających w najtrudniejszej sytuacji życiowej – przebywających w miejscach niemieszkalnych, bez dachu nad głową, zapewniająca miejsca siedzące w pomieszczeniu o odpowiedniej temperaturze zapobiegające wychłodzeniu organizmu. Pobyt w placówce nie powinien nakładać na osoby wielu ograniczeń, w tym posiadania skierowania.

XIV. ZAŁĄCZNIK 1

INDYWIDUALNY PROGRAM WYCHODZENIA Z BEZDOMNOŚCI

Opracowany przez pracownika socjalnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach wraz z klientem/klientką

Ocena sytuacji życiowej osoby/rodziny i ustalone w związku z tą sytuacją cele (plan pracy socjalnej):

1. Przyczyny trudnej sytuacji życiowej:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Możliwości osoby/rodziny pozwalające na rozwiązanie trudnej sytuacji życiowej:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Ograniczenia osoby/rodziny lub bariery w środowisku powodujące utrudnienia w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Cele, które ma osiągnąć osoba/rodzina, umożliwiające przezwycięzenie trudnej sytuacji życiowej:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Indywidualny Program Wychodzenia z bezdomności będzie obowiązywał w okresie od roku do roku. Pierwsza ocena wyników realizacji Programu odbędzie się roku.

PLANOWANE DO REALIZACJI ZADANIA W ZAKRESIE ROZWIĄZANIA PROBLEMU

Pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach wraz z
klientem/klientkąopracował Indywidualny Program Wychodzenia z
Bezdomności, w ramach którego działania przedstawiają się następująco: z

Data	Zadanie i sposób jego wykonania	Osoba odpowiedzialna za wykonanie zadania

Wykaz podmiotów i osób wspierających klienta/klientkę w ramach realizacji **Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności:**

Nazwa instytucji lub zajmowane stanowisko	Zakres udzielonej pomocy	Nr telefonu kontaktowego

1. Dniem rozpoczęcia realizacji Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności jest dzień jego zatwierdzenia przez Kierownika GOPS w Kartuzach .

2. Zaprzestanie realizacji Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności następuje:

- a) z upływem terminu na jaki został zawarty
- b) stwierdzenia, że nastąpiło uporczywe naruszenie przez Klienta postanowień zawartych w Indywidualnym Programie Wychodzenia z Bezdomności uniemożliwiającej dalszą jego realizację
- c) oświadczenia którejkolwiek ze stron o odstąpieniu od realizacji Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności z podaniem przyczyn odstąpienia od realizacji

3. Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdej ze stron.

.....

(data i podpis osoby zatwierdzającej)

.....

(data i podpis osoby zawierającej kontrakt)

.....

(data i podpis, pieczęć pracownika socjalnego)